

KYNOLOGIN KYNÄSTÄ – elokuu 2022

Heimokansalle opaskoiria

Viisikymmentä vuotta opaskoirien perässä tuli meikäläisellä ennen juhannusta täyteen. Niistä 40 kului Suomessa ja viimeiset kymmenen Latviassa. Siinä ohessa tuli tehtyä ns. vapaaehtoistyötä Viron opaskoiratyön käynnistämisessä. Noin 30 vuotta sitten koulutettiin ensimmäiset virolaiset opaskoirat Tartossa.

Virossa oli herännyt kiinnostus opaskoiriin sokeiden liikkumisapuvälineinä. Opaskoirakoululta pyydettiin apua Viron opaskoiratyön käynnistämisessä. Tutustuttuamme Viron tilanteeseen saimme järjestettyä sieltä Opaskoirakoululle harjoittelijan opettelemaan koulutusta, mutta kyseinen henkilö ei sitten kuitenkaan jatkanut alalla. Ryhmä suomalaisia palveluskoiraihmissiä innostui tulemaan mukaan, kun opetimme Tartossa virolaisia harjoittelijoita **Esta Ratnikia** ja **Anu Lokkea**. Suomesta **Heikki Saastamoinen**, **Esko Palosvirta** ja **Eero Pekkola** osallistuivat alusta alkaen talkoisiin peesareina ja myöskin tuomareina vuosittain järjestettävissä maaotteluissa, joissa miteltiin Baltian ja Suomen opaskoirakoiden taitoja.

Koulutuksessa olivat aluksi *Hussein-*, *Juksi-* ja *Freda-*nimiset koirat. Oli kesä, muistaakseni vuonna 1992. Koulutin Estaa ja Anua em. koirien hallintaan aluksi yhden viikon. Asuin näkövammaisten järjestön kombinaatissa ja kävin syömässä kombinaatin ”sööklassa” eli ruokalassa. Mitään syötävää en kämpillä nauttinut, koska ruokakaapit vilisivät torakoita. Kehtasivat vielä vitsailla, että rusinasoppapäivinä keittoa jatketaan kombinaatin torakoilla. En kuitenkaan kuollut nälkään visiittini aikana..

Aamuisin seitsemältä tytöt tulivat kombinaattiin juosten Tarton toiselta laidalta urheilutamineet päällään – ensimmäisenä päivänä sateen vuoksi läpimärkinä. Rahaa ei ollut bussimatkaan, eikä bussia siellä edes näkynyt. Mutta Rumba-merkkinen tupakka maistui Estalle.

Ja ei kun baanalle! Hussein oli jo saanut vähän alkeiskoulutusta, jotenka otettiin työn alle ensin Juksi ja Freda. Itse vuorottelin molempien koirien kanssa ja tytöt tekivät samoin. Kuljimme kombinaatin ja Tarton keskustan väliä, joka oli muistaakseni noin kolme kilometriä. Matkan varrella olevalla pellolla koiria jaloiteltiin. Juksin uloste muistutti jäteöljyä ja Freda jaloittelun ohessa kerkisi tekemään pari myyrähyppyä ja tonkimaan rotankoloja. En kysellyt koirien ruokinnasta. Ajattelin, että varmaan koirat söivät ihmisten ruoantähteitä ja muuta syötäväksi kelpaavaa jäteruokaa. Hyvässä kunnossa koirat kuitenkin olivat.

Illan suussa tytöt juoksivat kotiin ja minä jatkoin hommia Juksin ja Fredan sekä loppuviikosta myös Husseinin kanssa. Husseinilla oli jo isäntä, nimeltään **Jaan Martin**. Juksin isännäksi valikoitui **Tönis Ruttik** ja Fredan emännäksi **Asta Sikk**.

Opaskoirankäytön perusteet tulivat tarttolaisille viikon aikana kohtuullisen selviksi ja jätin sekä kouluttajaharjoittelijat että uudet koirankäyttäjät harjoittelemaan keskenään.

Karavaani kulkee ja koirat haukkuu...

Edellä mainitut kolme koira oli hankitut latvialaisesta kennelistä Riiasta. Koirat oli ostettu labradorinnoutajina, mutta Hussein oli kaikkea muuta kuin labradori. Se oli suuri ja runsaskarvainen, ehkä vain puoliksi labradori ja luonteeltaan se oli melkoinen jukura. Pienikokoinen isäntä Jaan oli välillä helisemässä, kun Hussein välillä päätti hyökätä toisen koiran tai kissan kimppuun.

Harjoittelimme Jaanin kanssa reitin hänen veljensä luo muutaman kilometrin päähän. Riiassa ei siihen aikaan liiemmästi ollut jalankulkuteitä, oli vain teiden syrjiin tallautuneita kuoppaisia polkuja. Yläilmoissa taas pää tavoitti kesäaikaan alempana roikkuvia puiden oksia. Pohdin mielessäni, miksi ihmiset Virossa ovat hyvin ryhdikkäitä. Tulin siihen tulokseen, että polkujen epätasaisuuksia ja puiden oksia kierrellessä ryhti kohenee.

Hussein ei ollut mikään turha jätkä, se oppi kohtalaisen hyvin ohittamaan hankalat paikat. Mutta auta armias, kun reitillä haukkui koira! Vauhti kiihtyi niin, että valjaskäsi venyi ja Hussein halusi osoittaa kuka on kuka. Saimme sen kuitenkin jonkinmoiseen järjestykseen. Kuljimme reitin muutaman kerran edestakaisin.

Seurasi mielenkiintoinen ilmiö. Tien varrella olevat koirat eivät myöhemmin Husseinin lähestyessä enää haukkuneetkaan kuorossa, vaan alkoivat toimia viestin välittäjinä: ”Nyt se musta piru taas tulee”, sanoi ensimmäinen ohitettava seuraavalle määrättyllä äänenpainolla ja sana kulki edelleen koiralta koiralle. Samalla tilanne rauhoittui, mutta alkuperäinen ruljanssi saattoi kohdata jossakin toisessa yhteydessä.

Juksi oli olemukseltaan peruslabradori ja muistaakseni sillä teetettiin jopa pennut. Fredakin palveli hyvin emäntäänsä Astaa kaikkien työvuosiensa ajan.

Juha Herttuainen